

Kemences vidék

KÖZGAZDASÁGI FÖRBETLEN HETILAP

(KISCZELL és VIDEK)

Megjelenik minden vasárnap.

(KISCZELL és VIDEK)

3 kor. Magyarországon 3 kor.

Laptalajdonos felülszervezet: Huss Gyula

Szigmondi István

A háború és népesedés.

A háború egészen más világításba helyezte a nemzet erejét és erejének pótlandó hiányait. Sok erkölcsi erőt szorított fel; de bevilágított nem egy olyan erkölcsi és nemzeti defektusba is, amelyet ugyan láttak és szóvá is tettek a társadalmi kérdésekkel foglalkozó egyének, de a társadalom amely nem éreztette közvetlenül nyomását, nem igen vetett rá figyelt.

A háború komoly gondolkodásra kényszeríti az egész értelmiséget; véres tapasztalásaival különösen nyomatékosan bírósáji, hogy a nemzet politikai és kulturális életképességének és fejlődésének minő nagy fizikai és erkölcsi feltételei vannak.

Haladó arányban való népszaporodás mind főlegnek esztasorba állítást teszi lehetővé a társadalom részéről, minő iszonyú erőfeszítésre kényszerít minket és szövet megalkotást. De látjuk azt is, a harcra képes emberek minő tömegével tudja ellensúlyozni az ösvetkezett ellenségeit Német

Magyarországon pedig ezenkívül a hátkébe is nagy politikai és kulturális érdeke a magyarságnak, hogy szembelilleg is, ne csak a lassabb beolvassással, hanem a természetes szaporodás útján is gyarapodjék. Ennek a gyarapodásnak az

ujabb két évtizedben vezérelme támadt. A míg Németország népessége körülbelül tizenhat százalékkal szaporodott tíz év alatt, nálunk a legutóbbi népszámlálás a ig felét állapította meg ennek az aránynak, a mi már hanyatlást jelentett. Ennek az oka nem csupán a kivándorlás volt, hanem egy más, erkölcsileg is veszedelmes jelenség, a malthusianizmus egyik gyakorlati megnyilatkozása: a születések csökkenése. És a születések egyik jobban és jobban elharapódzó tényezője az úgynevezett egykerendeszter.

Erről az erkölcsi kórágról, amelyet francia betegségeknek is nevezhetnek, mert éppen Franciaországban uralkodik legjobban, már többen írtak Magyarországon kiváló férfiak; de a háború adott rá legeszebbetűnőbb alkalmat, hogy egész

való harcot megindítsunk.

Főismerték ezt és fel is jajdultak miatta politikusok és szociológusok Franciaországban. De már későn, hogy Franciaországnak a miatt való politikai hanyatlását megakadályozzák, most már önvédelmi harcáért lett háborúban könnytelen a fejletlen tiszonyolcésves ifjakat esztasorba állítani, mivel nincs már tartalék emberanyag, az a születések csökkenésének, a népesség folytonos fizikai dekadenciájának nemcsak tünete, hanem oka is. És Franciaország még esetleg győzelmezen bevégezhetett háborúja után is legyőzött marad.

Elvesztett emberanyagát nem képes pár évtized alatt pótolni. Sőt jövő generációjától sem várható hosszú ideig erősebb fizikai és propagálási képesség, mert hiszen a mi még java fűtina volt, az most elpusztult. Ellenben Németország akárminő nagy veszteséget nagy természetes szaporodásánál fogva könnyen fogja pótolni. legifjabb nemzedéke, a mely nemcsakára teljes propagatív erejét kifejtheti, rendkívül erős tartalékerőt képvisel. Néptömegével tehát, a mely amellelt egyre nagyobb hatalommal veszi birtokába a kultúra és közgazdaság eszközeit, a fizikai törvényeivel fogva is ellenálhatatlan sulyal nehezedik rá majd' szomszédjára.

Magyarországon még inkább kell a nemzet erőit számbeli sulyal is növelni. Szükségünk van rá először azért, mert a

nunk kell. Ez természetes kötelesség.

De szükségünk van a magyar nemzet növekvő szaporodására azért is, mert a szomszédországunkban levő ellenséges tömegekkel szemben sulyunkkal is kell erőitenni a védőfalat. A népszaporodás arányának nemcsak fenntartása, hanem növelése is tehát ránk magyarokra néve elsőrendű politikai szükségesség. A míg tehát azon is iparkodunk kell, hogy kelő gazdasági politikával helyet adjunk az Amerikából visszatelepítőknak, teret kell juttatnunk és a háború után minden valószínűség szerint juttathatunk is az intenzívebb gazdasági munkálatok meg-

Éjszaka a táborban.

Az országát melén egy kis háború húzódik meg, most lepotot kis fémek, leri rólik a szomszéd; és a farz. Szegény rátén paraszok; amikor főt, a hegyek ormán, vak... állót megjelent az orosz és men... ócsa, val merre maguk se tudják hová. Aztán a messesé dombokon megállalnak a magyar ágyuk és a kis falu a mi táborunk lett.

Az állót, bedőlít házakban, amelyeknek a állót az eső, most ánom tiartek, arakatonak és kegyelmas tábornokok alkirkányan nyolcával, lisével egy kis; a földön hínak, lópokróccal takarók. A néha szénát tessnek a fejük alá. A falu... van a parancsnokság, a masikon a és amint az egyik házból kiréptül a a másikba már jönnek állót karral és... az emberek.

Batra, amerre az állomás van, lankás domboldalon terpeszkedik a tábor. Ekhós trémszekerek állnak; egyik melén, aztán mindenfelé sáborok banyhák, egy egy bivouac, amely alatt édesen lehet aludni, galiba rakott fegyverek és mindentől, amerre a szem ellát, füstölő magyarázások. A domboldalon, följebb kis erdő: hárszomszék, amelyekről a szamarát — de azé... néhány bét előtt — lavasztotta a

nehéz, ómos eső, amely naphosszat esik, reménytelen egyhangúsággal, az ember forró vágakomással néz föl az égbe, szinte beleforja a tekintetét a felhők mögé, de hátha, egy tenyérnyi kékig — nincs odafönt, csak mindig, mindig az örökké nedves, ómos szürkesség. . .

Most éjszaka van, a sötétség fogja a földet, a tábor, a sárt az országúton, az alvó katonát és az eget, amelyen egyetlen csillag fénye nem világít. Az országúton néha-néha egy szeker rászkózik végig, aztán valami cuppogó zajt hall az ember, amiről sose lehet tudni, hogy lovak patája gázol-e sárban, vagy nehéz bakancsok próbálják-e számára taposni az utat. És az egyetlen hang, amely beehat az éjszakába . . . , még meg valami, igen, még valami, egészen furcsa zaj, — valami nehéz, vonításterű, féjdalmas köhögés, amely lepton-nyomon, mindenütt megüti az ember fülét. Köhögnek. Így éjszakán, amikor a csand megszerző sordínója fogja le a tábor, olyan élesen, olyan furcsán és olyan háthorizonton hangzik és az örökké, mindenünnen, lépten-nyomon kitérő, kivakkozó köhögés, hogy az ember megijed tőle, kapkodja a fejét, elfojtja a lélegzetét és hallgatódzik, mintha meg akarna keresni mindazokat, akik a maguk nehéz, faradtságos teli háborújuk minden faradalmát beleköhögik az éjszakába.

Hányan vannak, kik köhögnek itt, honnan jön az a retentencia, minduntalan faldokló köhögés? . . .

A hangja kitűr a házak ablakán keresztül, lezárll a dombtáborból a ködön át, aztán egyszerre, messziről hallatnak, mintha a föld mélyéből jönné.

És enik az eső, folyton-folyvánt esik, és a sár meg a víz átmejj az ember csontjába, a meleg bundán keresztül didereg a testünk és ezek az emberek, még mindig köhögnek, még mindig újabb köhögési rohamok jönnek, és ahogy óriássá, fantasztikusná nő meg az éleskahán, valami végtelenül fájdalmas stinóniává olvad össze, aztán elhalik, majd újraelőre tőr, — éppen úgy, mint amikor más. békés éjszakán a falu kutyái panaszolják el egymásnak éjszakkor a fájdalmaikat.

As éjszakában apró fénypontok villannak meg, ott, amerre az országút húzódik végig, mint valami nyúlós felhő, sötét óriáskigyó. Ezek a pontok hóféhérek; egy méternyi körben világítják be az utat és mosognak előre, ide-oda: kis villamoslámpák, amelyeknek a fényével bandukolnak előre azok a tiszték, akiknek nincs most éjszakai nyugodalomuk. Az embert nem látni, csak a fehér fényű lámpa villog, mint valami moszó hóféhér pont, aztán eltűnik a sötétségben. A házból itt-ott szűrődik csak ki halvány, vérsze-

Indításával az új nemzedéknek is. Sőt
 Hell is számítanunk az új nemzedékre,
 mert Magyarországnak olyan tevékenységi
 tere lesz a jövőben, amely több és több
 embert köthet le és ezt a gazdasági össze-
 not. amely egyszerűsrend kulturai és po-
 litikai meg erősödésünket biztosítja, elszá-
 lasztjuk, ha nem állhatunk elő megfelelő
 mennyiségű munkaerővel.

A magyar fajra névsze pedig épen
 nem később, sőt bizonyos tekintetben
 legalább is belátható időn belül kárral
 járna, ha a jövőendő nagyobb arányú
 munka végzésére ismét idegenből kel-
 lenő embereket toboroznunk, a kiknek szive
 lelke nincs ideköve, a kik megtakarított
 keresményükkel bizonyos idő múlva odább
 állanak és így még gazdaságilag sem
 gyarapítják megfelelő mértékben az or-
 szágot.

Oszták erőszakosság.

A monarchia nagy háborújában Magyarország
 a Haburgok legerősebb támaszának bizonyult
 és a két Állam között hazánk semmiesetre sem
 maradt el sem a katonai erények, sem az áldo-
 zatosság dolgában. A közönségből fakadó köte-
 lességeinket örök teljes labavetésével teljesít-
 jük és a magyar nemzet meg az ellenségese en-
 tante-sajtó bizonyítvanya szerint is újból bevéste
 nevét a világtörténelem táblájába. Hú testvérek,
 bajtársak vagyunk a harcban és a polgári eré-
 nyek teljességében állunk Ausztria népei mögött.
 És mégis azt kell látnunk, hogy a hagyományos
 oszták irigykedés és ellenszenv, a mely Ausz-
 tria gazdaságpolitikáját mindig vezette, most
 sem tilt el. Az oszták közvélemény, különösen
 a gazdasági érdekkörök még most is, a világhá-
 born kellő közepén, a mikor a magyar nemzet
 teljes szívvel száll sikra a monarchia fenyegetett
 léteért, nap nap után lővődés át mifolénk és
 irigységű fakadó ellenszenv indulatának szüntel-
 lenül bizonyosságát szolgáltatja. Még a közös ve-
 szély idején sem felejtkeznek meg odaát a ha-
 gymányos gazdasági gyűlölködésről és minál-
 taink körül sorokban véreznék el a harc mezején
 Ausztriát is: az oszták ipar, kereskedelem,
 gazdaságpolitika és mezőgazdaság ferfal nem
 szűnnek meg hazánk közgazdaságát támadásnak
 céltáblájává tenni.

Talán soha — a béke éveiben sem —
 nyilatkozott meg oly lepezetlenül az osztákok

gazdasági tendenciája, hogy a mi Magyarorszá-
 as az övék, a mi pedig Ausztriaé, ahhoz Ma-
 gyarországnak semmi köze. Az oszták politiku-
 sások és a bécsi sajtó mint egy adott jare ne-
 kiesnek Magyarországnak ezzel a követelészel,
 hogy adják oda a gabona- és liszt-főldjeinket
 az oszták fogyasztásának. Gyűlölködésükben láb-
 bal tiporják az objektív igazságot. Nem vizsgál-
 ják, vajjon van-e Magyarországnak és ha igen
 mennyi gabona- és liszt-főldje, hanem — reánk
 fogják, hogy elrejtjük a készleteinket.

Mintha a magyar föld terméke nem a mi-
 enk volna, felette nem magunk rendelkezhetnénk
 és mintha mi kötelesek volnánk lakosságunk
 táplálkozásának vezérlézetésével kényerünkbe
 megszorult oszták fogyasztónak átengedni!

Semmi támpontja nincs az osztákoknak
 arra, hogy belfogyasztási szükségletükön felül
 nagy gabona és lisztfeleslegeink vannak és me-
 gis azsal vádolnak, hogy nem akarjuk az ő jo-
 gos igényüket kielégíteni.

Pedig a helyzet minden szenvedély nélkül
 megállapítható és remélhetőleg meg is fog áll-
 pítani. A külföldi behozatal teljesen el lévő-
 zárva, a monarchia a sajtó készeleteire van utalva
 és a közlelemzés biztosítása végett kormány-
 zati intézkedések válnak szükségessé.

Ausztriában hevesen sürgetik a német
 mintára szabott monopóliumot abból a tekintet-
 ből, hogy a monopólium révén megkaparíthatják
 a magyar gabonát és lisztet a maguk számára.
 Nekünk is meggyőződésünk; hogy végül is reá
 kell fanyalodunk a gabona és lisztmonopóliumra,
 mert csakis ez uton lehet a közlelemzést egy-
 ségesen szabályozni, a fogyasztásban szükséges
 takarékoskást legyszer után általánosá tenni
 és a meglévő készleteket helyes időbeli és fe-
 jenkénti elosztással az összes lakosság részére
 biztosítani. Csak hogy nyilvánvaló, hogy mono-
 pólium esetén is, a melyet Magyarországon
 csakis a magyar kormány a saját igényeink és
 érdekeink szerint dekrétálhat, a főszempont elő-
 sorban a magyar fogyasztás ellátása lehet és
 lesz is és hogy mi magunk fogjunk elhatározni,
 hogy viszonyaink és táplálkozásaink szerint a
 fejenkénti fogyasztás mily mértékben állapítas-
 sák meg. Ez kizárólag Magyarország saját belá-
 tásától függ és ebbe az oszták politikásoznak
 és közgazdaszóknak beleszólast nem engedünk.

Eppen ezért a szemérmelenségnek valóban
 oszták foka kell ahhoz az oszták tiltakozáshoz,
 hogy a magyar kormány a mezőgazdasági néps-
 ság fejenkénti gaborarucióját tulajgiasan álla-

pítja meg, ezzel elvonja a feleletet Auszriától.
 A helyzet egészen tisztá : a magyar gabona- és
 liszteléslet Magyarországa. Hogy belőle mennyit
 fogyasszunk el mi magunk, azt kizárólag mi
 magunk határozzuk meg és tőlünk függ, hogy
 mennyit engedünk el belőle Auszriának. Csak
 természetesen, hogy a fejenkénti fogyasztás nek-
 séges mérvének megállapításánál nem a német
 minta után indulunk, hanem népünk életmódját,
 szokásait és táplálkozási rendjét vesszük irány-
 adónak.

A magyar földművesnép, mely csak kis
 mértékben husfogyasztó, sokkal nagyobb kenyér-
 evő, mint akár a német, akár az oszták néps-
 ség, mar csak annál fogva is, mert az igazi
 munkásság hus- és vegyes táplálékkal él, belőle
 a mezőgazdasági népesség mindaddig a kenyer.
 Magyarország lakosságának 70% a
 a mezőgazdaságból élő népesség tehát jóval
 nagyobb kenyérfogyasztásra van utalva, mint az
 oszták vagy német nép, melynek összehasonlí-
 hatatlanul csaklyebb része él a mező-
 ságból.

Már most mi jögon meri Auszria követelni,
 hogy mi ne legyünk tekintettel népünk
 nagyobb kenyérfogyasztására, hanem a fejen-
 kénti szükséglet megállapításánál Ausztria fogyasztó-
 nak ellátása lebegjen a szemünk előtt?

A gabona-ellátás dolgában megnyitással
 oszták prepotencia élénken bevilágít a jövőendő,
 mert megmutatja, hogy a meginduló gazdasági
 kiegyesési tárgyalások során Auszriától
 jóindulatot várhatunk. A közös vesztély idején
 magyar közgazdasági érdekkörök a maguk so-
 cialis igényeit és érdekét mindig alá tudták
 delni annak a szempontnak, hogy a há-
 kifelé az egységnek és az egyetértésnek képtel
 kell nyujtanunk és ezért háttérbe szorít
 kereskedelmünknek és iparunknak sok
 Vajjon mit szólna az oszták kereskedelmi és
 iparkamarák táborára: ha az oszták ipart és
 kereskedelmet a hadseregszállítósook terén
 mellőzés és sérelem érné, mint aminőt a magyar
 iparnak és kereskedelemnek el kell szenvednie?
 Paritásois részletetésről a hadseregszállítósook-
 zo ancsen és a magyar közgazdaság teljes jog-
 gul zuhúhatna fel az ellőg, hogy a hadsereg-
 szállítósooknak kiadásában a kvótásozeri arányt
 ismét nem tartották be—

és mindazonáltal törtörtöttük jogos felhá-
 borodásunkat, nem kiárottuk világgá a
 kat, mert a magunk belső egyenetlenségének kö-
 kiáltásával nem akartuk a monarchia oly l
 masan megayilatkozott egyöntettségét
 gadni. Az áldozatközönségnek es az önmé-
 dásnak ezt az arnyát az oszták közgazdasági
 hiába keressük. Az oszták tapintatlanágra és
 szemérmelenszgre a kellő választ majd megad-
 juk a nagy vizsga után, amikor elkövetésük
 kettők közt a gazdasági leszámolás órája. Addig
 légre tesszük indulatunkat.

Bujdosod az álom

Bujdosod az álom a föld kerekéről,
 A szőle szempillákról, meg a feketékről.

Nincs csöndes, édes álom többé a világon,
 Hiába hívogatnád nyugós éjszakákon.

Mélységesebb az árnyék és a fény keményebb,
 Nyakadba ül a gond s nincs álmod, hogy
 (kivédjed).

Az özevgy szerelmenek koldus a párnája,
 Bogancstövös a pályba, rebbenés csak álma.

Vergődik az anyagond s latol ezer rémet,
 Kisírt szemével bujja a rőt messzeséget.

Meseziról valahonnan felé visszasinak.
 Egy csöpp álom nem akad ottan se gyogyírnak.

Ó támadj fel, ó kelj fel, álom gyere vissza!
 Vampir az éj nélküled, a vérünket iszza.

Fejedelem mákfoszoru s kábító tubarózsa,
 O hozd vissza békét, világok bujdosója!

Juttassunk feleslegünkűből a harctéren küzdő katonáknak!

gény fény; petróleumlámpásé, amelynek a világa
 mellett odabent leveleket irnak hazs a katonák,
 vagy a fiom parancsörizst olvassa a picizke
 piros kótsú könyvét, amelyben Giosuè Carducci
 muzsikáló ritmusait hozta magával a csata
 tzerre . . . A dombtábor ezer meg ezer kis izzó
 pont; mindenfelé, amerre megy az ember, tá-
 bortűzkek lobbannak föl. Amint közelebb megyek
 hozájuk, fellobban a lángjuk; olyik szerényen,
 álmosan pislog, olyik meg méter magasra lángol.
 pirosan és véresen, megfeszve a bakák arcát,
 akik hallgatagon, szólanul ülnek körülötte. Fug-
 casz így ülni, fektűdni a tábor tüz körül. A szől,
 a kedves kárpáti szél az ember arcába fujsza a
 fűtet, a láng melegít, de a háta fűzik az em-
 bernek és a nedveség áttör a szalmán, amiben
 a lábukat melengotik a bakák. Egyikűeknek sem
 szabad elaludni, mert akkor nem marad senki,
 aki éllesze a tüzet. Nehéz mesterség és nem
 könnyű megtanulni: kis darabokra kell törni a
 fat és a darabokat kell a tüzre dobni, mert a
 nagyja nehezen ég és még nehezebben gyullad
 meg. Rossz-e nekik, ezeknek a derék katonák-
 nak, itt aludni a táborűs körül? . . . Vágya
 kosnak-e fődél után, ágy után? . . . Nekem
 sose panaszkodott egyik sem; minden csak szo-
 há-s ébbon az életben; mindent meg lehet szok-
 í, — mondta nekem mult éjszaka egy tiszt, —
 csak a meghalást nem és úgy alszunk most itt
 — ájnak, ezren és ezren, mintha talán már
 — meg a halált is megszokták volna.

Tisztef. barátom!

Grundmann P. Gyógyász

vagy vérdobogás serveinek, úy miközben lassúak, hogy az az egy

szóval

A szerkesztő úr részéről köszönöm a levelet

P. Gyógyász